

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 4 март 2014 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Димитър Токушев

Членове: Благовест Пунев

Пламен Киров

Красен Стойчев

Цанка Цанкова

Стефка Стоева

Румен Ненков

Кети Маркова

Георги Ангелов

Борис Велчев

Гроздан Илиев

при участието на секретар-протоколита Милена Петрова разгледа в закрито заседание на 4 март 2014 г. конституционно дело № 3/2014 г., докладвано от съдията Пламен Киров.

Производството е по чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията.

Делото е образувано на 06.02.2014 г. по искане на Пленума на Върховния касационен съд за тълкуване на чл.чл. 8; 84, ал.1; 86; 114; 115; 117, ал.1; 129, ал.1; 130, ал.6 и 130а от Конституцията на Република България.

В искането се твърди, че в българската Конституция липсват разпоредби, които по универсален начин да уреждат учредяването, възлагането и упражняването на подзаконова компетентност от конституционно установените органи, осъществяващи различни сфери от държавната власт. Това предизвиква необходимост въз основа на

съществуващата конституционна регламентация да се направи задължително нормативно тълкуване, с което да се отговори на въпроси, свързани с практическото осъществяване на подзаконовата компетентност: кой и при какви условия може да я възлага, кому може да се възлага, какво е значението на принципа за разделение на властите при такова възлагане. Това, според вносителите, се отнася с особена сила за възлагането и упражняването на подзаконова компетентност в сферата на съдебната власт, с оглед обезпечаване на нормалното ѝ функциониране, което при това трябва да бъде съобразено със спазването на конституционния принцип за нейната независимост. В тази връзка вносителите намират, че е наложително Конституционният съд да тълкува поотделно и в тяхната съвкупност следните конституционни разпоредби: чл. 8 (прогласяващ принципа за разделение на властите); чл.84, ал.1 и чл.86 (за упражняване на законодателна компетентност от Народното събрание); чл. 114 и чл. 115 (относно подзаконова компетентност на Министерския съвет и министрите); чл. 117, ал.2 (за независимостта на съдебната власт); чл. 129, ал.1 и чл. 130, ал.6 (относно функционалната компетентност на Висшия съдебен съвет) и чл. 130а (относно функционалната компетентност на министъра на правосъдието в сферата на съдебната власт). Съдът трябва да даде отговор на следните тълкувателни питання:

- кой може да възлага подзаконова компетентност, при какви условия и с какъв акт;

- кому може да се възлага подзаконова компетентност и трябва ли тя да е съответна на функционалната компетентност на конституционно установения орган комуто се възлага;

- може ли на Висшия съдебен съвет (ВСС) да се възлага подзаконова компетентност във връзка с изпълнение на конституционните му функции за кадрово и институционално обезпечаване и ръководство на съдебната власт;

- функционалните правомощия на министъра на правосъдието в сферата на съдебната власт, посочени в чл. 130а от Конституцията, могат ли да бъдат разширявани със закон, в частност конституционносъобразно ли е да му се възлага подзаконова компетентност по отношение на функции, които не са му предоставени по Конституция, а принадлежат на друг конституционно установен орган, а именно ВСС;

- следва ли да се тълкува чл. 114 и чл. 115 от Конституцията в смисъл, че централната изпълнителна власт притежава априори универсална подзаконова компетентност, включително спрямо сфери, в които по Конституция самата тя няма правомощия, включително ако тези правомощия се намират в сферата на друга власт, например на съдебната или по Конституция, или закон са възложени на други независими органи или институции, например на Конституционния съд, Българската народна банка, Сметната палата.

Производството е във фазата по допустимостта на искането.

Искането е направено от оправомощен субект на инициатива по чл.150, ал.1 от Конституцията – Върховния касационен съд на Република България и има за предмет тълкуване на текстове на основния закон - правомощие на Конституционния съд по чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията.

Конституционният съд намира, че искането е допустимо и следва да се разгледа по същество в частта му по въпроса може ли на ВСС да се възлага подзаконова компетентност във връзка с изпълнение на конституционните му функции за кадрово и институционално обезпечаване и ръководство на съдебната власт, доколкото практиката на Конституционния съд е нееднозначна, което предполага възможност от възникване на правен спор по повдигнатия въпрос. В две свои решения (Решение № 13/2002 г. и Решение № 10/2011 г.) Конституционният съд възприема казуално тълкуване по възможността ВСС да упражнява подзаконова нормотворческа дейност на основание възложените му от

Конституцията правомощия, като дадените отговори са различни по съдържание и смисъл. Това предполага възможността и необходимостта конституционната юрисдикция да се произнесе със задължително нормативно тълкуване на чл. 130, ал.6 с оглед на въпроса дали изброените в нея правомощия на ВСС предполагат възможност за издаване на подзаконови нормативни актове от този орган. Правният интерес от даване на задължително тълкуване на чл. 130, ал. 6 от Конституцията се обосновава от вносителите със ситуацията, при която работата на конституционно установени органи (ВСС и министъра на правосъдието) е силно затруднена от неяснотата дали в изпълнение на своите конституционни правомощия те могат да приемат подзаконови нормативни актове. Съществуват противоположни разбирания по поставения въпрос и това обуславя наличието на правен интерес от постановяване на обвързващо тълкуване. Чрез него ще се създадат предпоставки за установяване на единна и аргументирана конституционна практика, отнасяща се до подзаконовата нормативна уредба в сферата на съдебната власт, с което ще се избегнат евентуални бъдещи спорове.

Поначало задължителното тълкуване на Конституцията е необходимо и допустимо, ако нейните разпоредби, чието тълкуване се иска са неясни, могат да бъдат разбирани нееднозначно, в тях да се влага различен смисъл, така че това да поражда правен спор при прилагането им. Задължителното тълкуване е допустимо само в случаите, когато Конституционният съд не се е произнесъл преди постъпилото искане за тълкуване с решение по чл. 149, ал.1, т.1 от Конституцията и вече е дал задължително за всички правни субекти тълкуване на същите конституционни разпоредби с оглед на идентични тълкувателни въпроси.

Според Конституционния съд искането за тълкуване на чл.чл. 8; 84, ал.1, 86; 114; 115; 117, ал.1; 129, ал.1 и 130а от Конституцията на Република България е недопустимо на основание чл. 18, ал. 2, т. 4 и 5 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд,

защото обстоятелствата, на които се основава, не сочат и не предполагат наличие на съществуващ правен спор, нито са свързани с обосноваването на правния интерес в искането на Върховния касационен съд. Тълкувателните въпроси на вносителите по изброените конституционни текстове са:

- кой може да възлага подзаконова нормотворческа компетентност, при какви условия и с какъв акт;

- на кого може да се възлага подзаконова компетентност и трябва ли тя да е съответна на функционалната компетентност на конституционно установения орган на когото се възлага;

- функционалните правомощия на министъра на правосъдието в сферата на съдебната власт, посочени в чл. 130а от Конституцията, могат ли да бъдат разширявани със закон, в частност конституционносъобразно ли е да му се възлага подзаконова компетентност по отношение на функции, които не са му предоставени по Конституция, а принадлежат на друг конституционно установен орган, а именно ВСС;

- следва ли да се тълкува чл. 114 и чл. 115 в смисъл, че централната изпълнителна власт притежава универсална подзаконова компетентност, включително спрямо сфери, в които по Конституция самата тя няма правомощия, включително ако тези правомощия се намират в сферата на друга власт, например на съдебната или по Конституция, или закон са възложени на други независими органи или институции.

Тези въпроси, отнесени към съответните конституционни текстове имат ясни и еднозначни отговори и по тях не е налице правен спор при прилагането им.

Като заинтересовани страни по делото с оглед неговия предмет следва да бъдат конституирани Народното събрание, президентът на Републиката, Министерският съвет, министърът на правосъдието, главният прокурор, Върховният административен съд, Националната следствена служба, Висшият съдебен съвет, Висшият адвокатски съвет, Съюзът на

юристите в България, Центърът за изследване на демокрацията и Институтът за модерна политика.

По изложените съображения и на основание чл.149, ал.1, т.1 във връзка с чл.19, ал.1 от Закона за Конституционния съд, съдът

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на Пленума на Върховния касационен съд за даване на задължително тълкуване на чл.130, ал.6 от Конституцията на Република България по питането може ли на Висшия съдебен съвет да се възлага подзаконова нормотворческа компетентност във връзка с изпълнение на конституционните му функции за кадрово и институционално обезпечаване и ръководство на съдебната власт.

Отклонява искането за задължително тълкуване на чл.чл. 8; 84, ал.1, 86; 114; 115; 117, ал.1; 129, ал.1 и 130а от Конституцията на Република България по питанията: кой може да възлага подзаконова компетентност, при какви условия и с какъв акт; кому може да се възлага подзаконова компетентност и трябва ли тя да е съответна на функционалната компетентност на конституционно установения орган комуто се възлага; функционалните правомощия на министъра на правосъдието в сферата на съдебната власт, посочени в чл. 130а от Конституцията, могат ли да бъдат разширявани със закон, в частност конституционносъобразно ли е да му се възлага подзаконова компетентност по отношение на функции, които не са му предоставени по Конституция, а принадлежат на друг конституционно установен орган, а именно ВСС; следва ли да се тълкува чл. 114 и чл. 115 в смисъл, че централната изпълнителна власт притежава априори универсална подзаконова компетентност, включително спрямо сфери, в които по Конституция самата тя няма правомощия, включително ако тези правомощия се намират в сферата на друга власт, например на съдебната или по Конституция, или закон са възложени на други независими органи

или институции, например на Конституционния съд, Българската народна банка, Сметната палата.

Конституира като заинтересовани страни по делото Народното събрание, президента на Републиката, Министерския съвет, министъра на правосъдието, главния прокурор, Върховния административен съд, Националната следствена служба, Висшия съдебен съвет, Висшия адвокатски съвет, Съюза на юристите в България, Центъра за изследване на демокрацията и Института за модерна политика.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането и заинтересованите страни, с възможност в двадесетдневен срок да вземат становище по искането.

Председател:

Димитър Токушев